

STRAIPSNIŲ
PUBLIKACIJŲ PARĖMĖSPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Aleksandras ŠIDLAKUSKAS

ŽEMAIČIŲ GYVENSENOS PĖDSAKAI

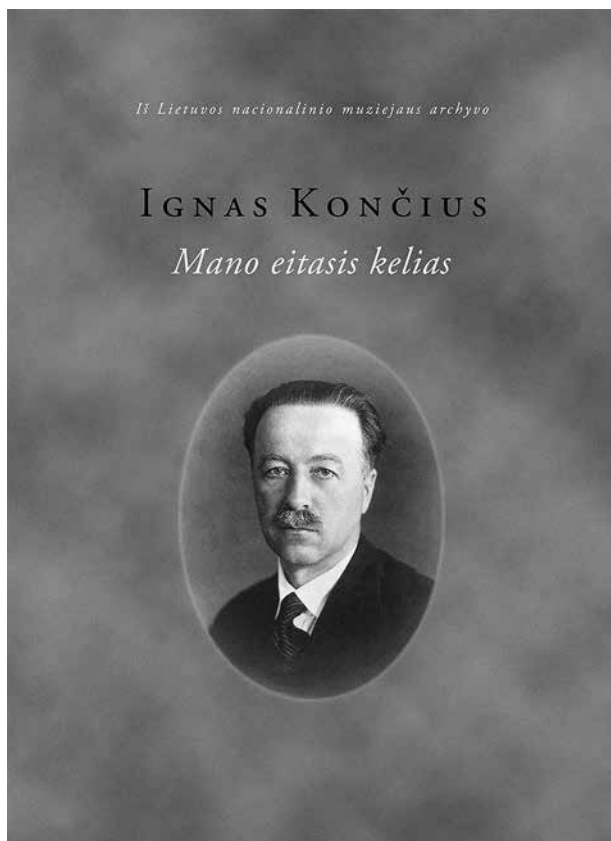
APIE IGNO KONČIAUS KNYGĄ „MANO EITASIS KELIAS“

Lietuvos nacionalinio muziejaus išleista knyga „Mano eitasis kelias“ – iškilaus žemaičio mokslininko Igno KONČIAUS atsiminimai. Juos sudaro dvi dalys, kurių pirmoji – autobiografiniai pasakojimai, išryškinantys paties Končiaus asmenybės bruožus. Antroji – vaizdingos Žemaitijos kraštovaizdžio apybraižos, etniniai vaizdeliai, praeities gyvenenos ir jausenos paveikslai. Tai autentiškas ir reikšmingas žemaičių krašto istorinės praeities liudijimas. Ignas Končius – gamtos mokslų populiarintojas, pedagogas, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesorius, etninės kultūros tyrėjas ir puoselėtojas, kūrybingas fotografas ir literatas, visuomenininkas. Tai atkaklus, valingas žmogus, savo knyga paliudijęs Žemaitijos grožį. Apie knygą rašo literatūros tyrinėtojas, kraštotyrininkas Aleksandras ŠIDLAKUSKAS.

FOOTPRINTS OF A SAMOGITIAN LIFESTYLE. ON THE BOOK 'THE ROAD TRAVELLED BY ME' BY IGNAS KONČIUS

'The Road Travelled by Me', published by the National Museum of Lithuania, is a collection of memoirs by the prominent Samogitian scholar Ignas KONČIUS (1886–1975). It is made up of two parts. The first consists of autobiographical stories, emphasising aspects of Končius' character. The second part is comprised of sketches of the Samogitian landscape and ethnic portraits, views that capture the feel and the lifestyle of the past. It serves as an authentic and important piece of Samogitian history. Končius was an advocate of the natural sciences, an educator, a professor at Kaunas Vytautas Magnus University, a researcher, an upholder of ethnic culture, an art photographer, and a literary figure, and took an active part in society. He was an ambitious, strong-willed person, who described the beauty of Samogitia in his book. The ethnographer and literary scholar Aleksandras ŠIDLAKUSKAS discusses the book in detail in his article.

Igno Končiaus knygos „Mano eitasis kelias“ viršelis. Dailininkas – Arūnas PRELGAUSKAS. Lietuvos nacionalinis muziejus, 2016

Lietuvos nacionalinis muziejus vis dažniau skaitytoją nudžiugina vertingais kultūros ir meno leidiniais, kurie turi istorinę, etninę ir pažintinę vertę. Pastaruoju metu muziejus išleido apimtlį knygą „Mano eitasis kelias“. Tai iškilaus žemaičio Igno Končiaus atsiminimai, kuriuos sudaro dvi didelės dalys. Pirmą – tai autobiografiniai pasakojimai, atviri kalbėjimai, išryškinantys svarbiausius Končiaus asmenybės bruožus, atspindintys dvidešimto amžiaus pirmosios pusės laiko dvasią. Antra – tai nepaprastai vaizdingos etnologinės apybraižos, kuriose menine ranka atskleistas žemaičių kraštovaizdis, gyvenenos ir jausenos ypatumai. Pratarmėje pastebima, kad „Mano eitasis kelias“ – tai autentiškas ir reikšmingas praeities liudijimas, reikšmingas etninio paveldo, Lietuvos istorijos ir kultūros tyrėjams, reikšmingas visiems norintiems giliau, iš pirmų lūpų pažinti savo krašto praeitį.

Ignas Končius (1886–1975) – garsus fizikas, gamtos mokslų populiarintojas, pedagogas, profesorius, bet viena svarbiausių jo veiklų – etninės kultūros pažinimas ir tyrinėjimas, Žemaitijos gyvenimo būdo puoselėjimas. 632 puslapių knyga „Mano eitasis kelias“ iliustruota šimtu autentiškų nuotraukų, papildyta žurnalisto Gedimino Zemlicko interviu su knygos autoriaus sūnumi Algirdu Končiumi – „Profesorius Ignas Končius – fizikas, etnologas, žemaitis“. Ši 300 egzempliorių knyga (ar ne per mažas tiražas?) savaip pratęsia Mikalojaus Katkaus, Balio Buračo ir Česlovo Kudabos etninius darbus apie praeities lietuvių gyvenimą, nes tai tarsi kelionė nuo vaikystės ir paauglystės dienų per gimtinės sodžius, pro piliakalnius ir koplytstulpius, pro vėjo malūnus, pro medvėgalius ir šatrijas. Smalsesnis skaitytojas, istorikas ir kraštoty-

rininkas, mokytojas ir kultūrininkas, jau senokai buvo susipažinęs su „Vagoje“ išleista (1996) Igno Končiaus etnografinių pasakojimų knyga „Žemaičio šnekos“, kuri ryškiai atskleidė materialinę ir dvasinę žemaičių bendruomenės kultūrą. Joje gyventojų ir sodybų aprašai, aplinkos savitumai, apeigos ir papročiai, tikėjimai ir šventės. Netrukus, po penkerių metų, tas pats Lietuvos nacionalinis muziejus pirmą kartą išspausdino Igno Končiaus atsiminimų knygą „Mano eitis kelias“. Tai buvo tarsi diptikas, parodęs du svarbiausius Končiaus kūrybos darbus. Ir štai po penkiolikos metų sulauktas antrasis leidimas. Tiesa, minimas pirmasis buvo gerokai patrumpintas, suglaustas, su menkesne iliustracine medžiaga. Informacijos dėlei tenka priminti, kad tikrai pirmajame atsiminimų leidinyje yra išspausdinta „Igno Končiaus bibliografijos rodyklė“ su 452 pozicijomis. Gaila, kad antroje laidoje šios rodyklės atsisakyta. Tačiau aptariamojo antrojo leidimo sudarytojams Žygitui Būčiui ir Birutei Kulnytei tenka padėkoti už kruopštų ir sąžiningą darbą ir už knygoje išspausdintą paaiškinamąjį žodyną (321 žodis). Erudicija ir inteligentiškumas, racionalus protas ir įdėmus Žemaitijos krašto studijavimas, aktyvus visuomeniškumas gimtinėje ir egzilyje parodo neeilinį užsiėmusio, tauraus žmogaus talentą, gebėjimą suderinti plačią mokslinę veiklą su kraštotyriniais pažintiniais laisvalaikio užsiėmimais. „Būtų galima ilgai ginčytis, mokslo ar kultūros veiklos bare jis daugiau nuveikė. Aišku, tai išskirtinė asmenybė, bet kartu ir labai būdinga tautai, XX a. pradžioje ieškojusiai platesnių saviraiškos būdą ir jos įgyvendinimo kelių“, – taip pokalbyje su Igno Končiaus sūnumi Algirdu sako žurnalistas Gediminas Zemlickas.

Ignas Končius gimė 1886 metų liepos 31 dieną Purvaičių kaimo (Plungės r.) ūkininko šeimoje. Tėvas Antanas buvo draudžiamos lietuviškos spaudos platintojas, jis pasistengė visus keturis sūnus išleisti į mokslus. Jauniausias šeimos vaikas Ignas, brolio pamokytas, 1899 metais stojo iššyk į antrąją Palangos progimnazijos klasę, po to kelias pasuko į Liepojos gimnaziją. Joje Ignas priklausė slaptam lietuvių moksleivių savišvietos būreliui, kuriame buvo mokinamasi lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos. Jaunasis gimnazistas režisavo lietuviškus vaidinimus, juose vaidino. Čia susidomėjo tautos praeitimi ir jos etnine kultūra. Būdamas dvidešimt vienerių, įstojo į Petrapilio universitetą studijuoti fizikos, o 1910 metais debiutavo Lietuvos spaudoje kaip fizikas: „Visuomenės“ žurnale pasirodė straipsnis „Apie Halėjaus kometą“. Lietuvos tyrimo ratelyje, kuriam jis vadovavo, skaitė paskaitas, o profesorius Eduardo Volterio paskatintas susidomėjo lietuviškąja etnika ir parengė instrukciją, kaip rinkti ir klasifikuoti medžiagą apie žemaičių trobesius. 1911-ųjų vasarą pradėjo didelį ir kruopštų darbą, nusitęsusių bene iki 1938 metų. Atostogaudamas ėmėsi naujos, itin savitos veiklos – sąžiningai ir kruopščiai aprašinėjo ir fotografavo žemaitiškus medžio drožinius. Sukoręs dviračiu Plungės krašte 800 kilometrų, preciziškai pabrėžė, kad „vidutiniškai išėjo po 2,5 šventojo bet kuriam kilometrui kelio“. Savo tyrimus būsiamasis profesorius vėliau publikuos „Soter“ ir „Gimtojo krašto“ žurnaluose.

Baigęs universitetą, jaunas fizikas absolventas pradeda dirbti Palangos valstybės gimnazijoje matematikos ir gamtos mokytoju. Netrukus užklumpa Pirmasis pasaulinis karas, tad gimnazija evakuojama į Peterburgą, vėliau į Veru miestą Es-

Marija ir Ignas Končiai su sūnumis. Iš kairės: Vytautas, Liudas, Jurgis ir Algirdas. Palanga, 1938. Lietuvos nacionalinis muziejus

tijoje, o dar vėliau į Stavropolį. Pedagogas rūpinasi pabėgėlių globa ir jų grąžinimu į Lietuvą. Sena svajonė parašyti fizikos vadovėlį pildosi, bet trejų metų triūsas paliko rankraštyje. Po visų karo negandų ir blaškymosi po Rusiją 1921-aisiais Končius pagaliau Lietuvoje. Tais pat metais jis pradeda dirbti Dotnuvos žemės ūkio ir miškų mokykloje. Čia netrukus įkuria meteorologinių stebėjimų aikštelę, su bendraminčiais įsitraukia į lietuviškų fizikos terminų norminimo darbą, įsteigia moksleivių būrelį gimtajam kraštui pažinti, lietuvių kalbon verčia užsienio mokslininkų darbus. 1922 metais su artimu bičiuliu Viktoru Ruokiu, kuris 1919 metais atgaivino Dotnuvos mokyklą, leidžiasi kelionėn po Palangos apylinkes ir parašo išsamią statistinę etnografinę studiją „Palangos kraštas“. 1924-aisiais Dotnuvos technikumą perorganizuojamas į Žemės ūkio akademiją, Ignas Končius tampa Fizikos skyriaus vedėju, eina docento pareigas, o 1926 metais jis jau Lietuvos universiteto docentas Kaune, dirba Fizikos katedros vedėju. „Nedidelio ūgio, trumpai pakirptais ūsiukais, energingas, niekuomet nesijuokdavo, tačiau gana dažnai studentai imdavo šypsočius, nes humoro apstu būdavo Profesoriaus žodžiuose, nebuvo nė vienos paskaitos, dėstomos sausai, niekuomet neatitrūko nuo sodietiško gyvenimo“ (iš buvusių dėstytojų prisiminimų). Mokslo reikalais lankosi Švedijoje ir Čekoslovakijoje. Visuomeniškas žmogus ilgainiui tampa muziejų ir kraštotyros, gamtininkų, fotomėgėjų draugijų nariu. Sūnaus Algirdo prisiminimas: „Namuose kalbėdavom tik žemaitiškai, kaip kad bajorai – lenkiškai. Pats sau tėvas visada buvo pirmiausia žemaitis. Grįždamas į tėviškę iš Plungės tėvas eidavo pėsčias ir basas, kad pajustų plikom kojom savo jaunystės žemę. Užsukdavo pas kiekvieną kaimyną pažiūrėti, kaip gyvena, pasiklausyti naujienų“.

Dar studijų metais pradėtą savo darbą – registruoti ir fotografuoti Žemaitijos krašto pakelės kryžius ir kopyltėles pratęsia 1932–1939 metais vasaros išvykose po šią žemę. Iš viso yra suregistravęs per 3200 tradicinės sakralinės mažosios architektūros dirbinių, sukauptus duomenis skelbė spaudoje. Jis inicijuoja Tėviškės, arba Oro, muziejų Kaune, Dzūkų muziejų Alytuje.

1939 m. lapkričio 20 d. Lietuvai susigrąžinus Vilnių, pargarsėjęs fizikas ir krašto tyrėjas paskiriamas Vilniaus universiteto valdytoju. „Niekados nemėgau administracinio darbo.

Koplytėlė kelyje Ketūnai–Mitkaičiai. 1938.
Igno KONČIAUS nuotrauka. Lietuvos nacionalinis muziejus

Iki šiolei sekėsi nuo pareigų išsisukti. Bet šį sykį pričiuopo. Įmetė kaip į degančią ugnį. Reik perdirbti tokią didelę lenkų įstaigą į savą, į lietuvišką.“ Su šiuo darbu profesorius susitvarkė. Po kurio laiko, rektorius pareigas perdavęs profesoriui Mykolui Biržiškai, Ignas Končius vėlėi sugrįžta Kaunan prie savo įprasto darbo, bet istorinės aplinkybės jam, atėjus sovietinei tvarkai, buvo negailestingos. Jis areštuojamas ir su daugeliu kalinių išvežamas į Červenę, kurioje jie sušaudomi, tačiau, laimei, per stebuklą iš po lavonų jis išsikapanoja ir sugrįžta namo. Vokiečių okupacijos metais įsitraukia į savitarpinės pagalbos organizacijos veiklą: rūpinamasi maistu vaikams, varguomenės mokyklomis, šelpiami studentai, vienišos motinos, našlaičiai. Artėjant sovietinei armijai Ignas Končius 1944 metais pasitraukia į Vakarų su dviem sūnumis Vytautu ir Liudu, o žmona Marija Končienė su sūnumis Algirdu ir Jurgiu lieka Lietuvoje. Vokietijoje, prasiblaškęs keletą metų, 1949-aisiais, kaip ir dauguma lietuvių išeivių, išvyksta į JAV. Bostone susiranda darbą pagal savo profesiją. Laisvalaikis įprasminamas dar vaikystėje pamėgtu drožinėjimu iš medžio. Jis kuria miniatiūras koplytėles, kryžius, šventukus. 115 drožinių patenka į sūnaus Liudo išleistą tėvo albumą „Medžio drožiniai gimtajam kraštui atminti“. Šio krašto prisiminimai sugula į etnografinę knygą „Žemaičio šnekos“, kuri 1961-aisiais išspausdinama Londone, o Čikagoje išleidžiama liaudies meno knyga „Žemaičių kryžiai“. Nuo 1905 metų pradėjęs bendradarbiauti spaudoje, per savo gyvenimą išleido beveik 20 knygų, parašė apie 300 straipsnių. Miršta 1975 metų vasario 19 dieną, po 21 metų perlaidojamas Rasose.

Per ilgą laiką Ignas Končius buvo sukūręs daugiau kaip 700 įvairaus turinio drožinių. Gausiose fotografijose užfiksuoti tėviškės vaizdai, šeimos gyvenimas, žmonių portretai; Juodkrantės gintaro kasyklos, Šventosios uosto statyba 1927 metais, etnografinių ekspedicijų objektai, Žemaičių Kalvarijos atlidai, Tryškių turgavietės kasdienybė, Palangos parkas, Jnapolės, Pavandenės, Varnių žemių atmintys. Fotografas grožisi senuoju Lietuvos kaimu, jis romantizuoja gamtą, stebi ir pamato patriarchalinio žemaičių kaimo ypatingumus. Tačiau išskirtinę istorinę, meninę ir etnografinę vertę įgyja sakralinio turinio nuotraukos – kryžiai, koplytėlės, koplytstulpiai, varpinės, kapinės, stogastulpiai. Žinia, kad šiandien daugelio šių objektų natūroje jau nebelikę. Jis tuo atžvilgiu lygintinas su

Adomo Varno, Stasio Kolupailos ir Balio Buračo fotomeno palikimu. Ne veltui pastarųjų dešimtmečių šiuolaikinių Lietuvos fotomenininkų kūryba įvairiais parametrais ir rakursais priartėja prie čia minimų asmenų fotografijų ir pažintine verte, ir meniniu stiliumi.

„Pažintis su Eduardu Volteriu pasuka I. Končiaus likimą dar viena kryptimi: žymus profesorius užkrečia žemaitį gimtojo krašto pažinimo virusu. Nuo šiol ištikima meilė ir aistra žemaičių etnografijai bei etnologijai lydės I. Končių visą gyvenimą“ (iš žurnalisto Gedimino Zemlicko pokalbio su Algirdu Končiumi – 2001 m.). Pasak sūnaus, tėvas priklausė bene aštuonioms studentų organizacijoms, o kraštotylinė veikla buvo daug daugiau negu tiesiog pomėgis ar malonus laisvalaikio leidimo būdas... Buvo labai nagingas žmogus, darydavo rūkoriaus kandiklius ir cigarines... Tėvo paskaitos buvo įdomios, jis skaitydavo gyvai, pateikdavo įvairių pavyzdžių... Jį nelabai žavėjo užsienis... Mėgo jaunimą, mokėjo su juo elgtis. Buvo perdėm lietuviškas, nemėgo ribotumo, nemėgo politikuojančių kunigų... Po užsienius nevažinėjo ir Vakarų kultūra nebuvo persismelkęs... Net šokti neišmoko... Salonuose jam neteko lankytis... Ir ta inteligencija jam buvo ne atneštinė, ne išmokta, bet ėjo iš prigimties... Nuo to ankstyvo vaikystės meto tėvui kelionės tikriausiai visados siejosi su kryžiais...

Per keletą kartų Igno Končiaus buvo apvažiuota 2424 kilometrai ir surašyti 3234 šventieji ar kryžiai, neskaičiuojant kryžių ir koplytėlių kapuose, senkapiuose ar maro metų kapeliuose. Vienam kilometrui teko 1,3 šventojo arba vienas šventasis aptinkamas kas 0,7 kilometro. Štai kokia statistika, kuri šiandien ir dievdirbiui, ir dailėtyrininkui, regis, yra nepaprastai įdomi. Pagal skulptūrėlių gausą vyrauja šv. Marija Mergele (735 vienetai), toliau – šv. Jonas (301), Jėzus Kristus (144), šv. Jurgis (89), Rūpintojėlis (82), šv. Jonas Krikštytojas (76), šv. Rokas (75), šv. Antanas (56), šv. Florijonas (24). Toks statistinis tvarkingumas neleidžia suabejoti dievdirbystės tyrinėtojo kruopštumu, atsidedjimu. Visas negatyvų rinkinys, laimei, yra išsaugotas, jį globoja Lietuvos nacionalinis muziejus, knygos „Mano eitis keliais“ sudarytojas ir leidėjas. Reikia pabrėžti, kad Končius bendravo ar draugavo su daugeliu žymiausių jo meto mokslininkų, menininkų, muziejininkų, kultūrininkų. Paminėtini Kazys Būga ir Jonas Jablonskis, Eduardas Volteris ir Povilas Brazdžiūnas, Paulius Galaunė ir Bronius Pundzius, Mykolas Biržiška ir Stasys Kolupaila, Levas Karsavinas ir Pranas Gudynas, Jadvyga Čiurlionytė-Karužienė ir J. Sonda, Bronius Kviklys, Tadas Ivanauskas ir Pranas Mašiotas. Sunku būtų visus išvardyti. Tai rodo knygos autoriaus universalumą, interesų, temų ir idėjų platumą. Gyvendamas Amerikoje, labai ilgėjosi gimtosios žemės. Kaip nostalgikškai nuskamba jo žodžiai: „Čia nei gaidžio gysenos, nei kiaulės kriuksenimo, nei avių bliovimo, nei ožkos mekenimo, nei žąsies gagenimo, nei pylės (anties – A.Š.) kvarkimo, nei vištos karkimo, nei varlės kurkimo, nei gandro kalenimo, nei dalgio pustymo, nei ratų barbėjimo“.

Knyga labai įvairiatomė ir struktūriškai įvairialypė. Pirmoji dalis daugiausia autobiografinė (nuo vaikystės iki pasitraukimo į Vakarų), o antroje dalyje jo žvilgsnis klaidžioja po žemaičių žemę, kuri aprašoma pakankamai įtaigiai ir savitai spalvingai. Štai skraido juodasis gandrą, raudonuoja šermukšnis, štai moterys skalbia žlugtą, o piemenėlis džiaugiasi va-

sara. Anava daktaro Baranausko ir bajoro Antano Daukanto paveikslai, rytmečio rūkas ir keltas per Miniją. Štai pasivaimėja šmėklos ir nerimsta kerša ožka, pavaikštoma paupiais ir paežeriais bei vėl šiluma apgaubta Žemaitijos žeme. Ir apie žydus, čia pat gyvenusius, pasakomas vienas kitas žodis. Iki širdies gelmių pamilęs žemaičius, Ignas Končius nebegali būti kitoks. Ir kartkartėm, baigęs epinį ar lyrinį pasakojimą, jis jūčiomis nejučiomis vis prisipažįsta: „Visuomet mėgdavau po gamtą pasivaikščioti, pasigrožėti... Savo gilumoje žemaičiai labai pastovūs praeities gerbėjai, gynėjai. Šiuo atveju itin jautrūs, lengvai užsigauņa... Lietuvis gerbė kitus, savęs pažeisti neleisdamas... Visais tikėk, kolei tavęs neapvils... Gerbk užklydusį pakeleivį, laikyk jį geru žmogumi... Pati gamta blogo nemoko. Joje matai ir grožio, ir darbštumo pavyzdžių. Matai, kaip viskas suderinta, sutvarkyta... Mėgau mišką, miškelius, krūmus... Tikrasis žmogus imamas ne vien iš paviršiaus, bet pasireiškia savo širdimi, protu, o šiems padeda rankos... Kiekvienas žemės žiupsnelis prakaitu sulaistytas, maldų prikalbėtas“.

Ir dar tenka pastebėti labai būdingą ir vertingą „Mano eitojo kelio“ ypatybę. Tai Igno Končiaus kalba. Puslapiai pilni etninio žemaitiškumo, tarmės grožio, savito mąstymo, individualaus kalbėjimo. Rodosi, iki šiolei gyvi žemaičiuose šieji žodžiai: maukna, rietas, žiogris, kankolynė, beigelis, čiukuras, kulkštena, lendrė, lėkis, palašas, pareituvė, šakarnis, spitrius, žambas, kėšas...

„Kas yra krovės, daręs vežimus, juos daržinėj ant galo kimšės, kas yra vežės dobilus, žino, ką reiškia, kuomet prakaitas čiurkšle bėga, kuomet nuo žmogaus garuoja kaip vasarv-

džio vakarais nuo pelkių rūkai.“ Vienas sakinytis, o etnografiška, tikslu ir vaizdinga. Tokių gražmenomis prisodrintų tekstų ya gyva gausybė. Palyginimus keičia metaforos, maloninės daiktavardžių formos ištirpsta epitetų gausoje, o pastabumui nėra nei pradžios, nei galo: „moterų margi būreliai“, „palėpėje muksnojo smuikas“, „ubago kėsniais pasnigo“, „vėjas prašliauzia šakarnių eglė viršūnėmis“, „velėnos suverstos kaip paveikslė“, „nesenas apšiurnus žmogus“, „arklys mėgino nors šunriste pabėgti“, „ant plonytėlio siūlelio pririšta raudona spanguolė“, „girdėdavau varnėno silpną giedojimą“, „žaskulynais pakumpę alksniai“, „smūtkelių pas mus prie kiekvieno kryžtakio, kryžkelio“, „kryžiai Žemaičiuos kaip pilypai kanapiuos“, „kas šienapjūtėj neieško pavėsio, tas žiemą nepatirs bado“.

Manytina, kad ne tik etnografas, istorikas ar kalbininkas, bet ir kiekvienas šios knygos skaitytojas patirs dvasinį jaudulį, išgirs žemaitišką garsyną, pamatys neregėtą buities detalę, susipažins su sodiečių gyvenimu, paplaukios Minija ir Babrumgu, pasidairys nuo Šatrijos kalno, paregės ariantį artoją, pavažiuos aukštoku briku ar dažytomis gardelėmis. („Prunkščia arkliai norėdami į risčią kabinti, o pėstieji dar basi, kelnes kiek pasiraitę ar moterys sijonus kiek pasikaišiusios“.)

Ignas Končius perlaidotas Vilniaus Rasų kapinėse šalia žmonos ir motinos Marijos Kentraitės-Končienės, kuri čia ilsisi nuo 1946 metų. Akmens paminklą sukūrė Bronius Pundzius. Amerika Ignui Končiui visą laiką buvo svetima.

Aleksandras ŠIDLAUSKAS

Stogastulpis sodyboje kelyje Ketūnai–Mitkaičiai. 1938. Igno KONČIAUS nuotrauka. Lietuvos nacionalinis muziejus

